

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

МАТЕРІАЛИ

**VI Всеукраїнської
науково-практичної конференції
«СУСПІЛЬСТВО І ОСОБИСТІСТЬ У СУЧАСНОМУ
КОМУНІКАЦІЙНОМУ ДИСКУРСІ»
(15 жовтня 2025 р.)**

**Запоріжжя
2025**

VI ВСЕУКРАЇНЬСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
«Суспільство і особистість у сучасному комунікаційному дискурсі»

УДК 316.77
С 90

*Рекомендовано до видання Вченою радою
Національного університету «Запорізька політехніка»
(протокол №5 від 02.12.2025 р.)*

Рецензенти:

Зикун Н.І., д. н. із соц. комунікацій, професор, декан
факультету соціально-гуманітарних технологій та менеджменту Державного
податкового університету.
Катаєв С. Л., д. соціол. н., професор, зав. кафедри соціології та соціальної роботи
Класичного приватного університету.
Корнієнко В. В., д. псих. н., доцент, зав. кафедри психології і педагогіки Дніпропетровського
державного університету внутрішніх справ.

Редакційна колегія:

Погребна В.Л., д-р філол. наук, професор;
Островська Н.В., канд. н. із соц. ком., доцент;
Серга Т.О., канд. соціол. н., доцент;
Щербина С.С., канд. соціол. н., доцент;
Коваль В.О., канд. пед. н., доцент;
Бородулькіна Т.О., канд. псих. н., доцент.

С90 Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції
«Суспільство і особистість у сучасному комунікаційному дискурсі» (м.
Запоріжжя, 15 жовтня 2025 р.) / редкол.: В.Л. Погребна, Н.В. Островська,
Т.О. Серга, С.С. Щербина, В.О. Коваль та ін.
[Електронний ресурс] Електрон. дані. Запоріжжя : НУ «Запорізька
політехніка», 2025. 1 електрон. опт. диск (DVD-ROM); 12 см. Назва з тит.
екрана. 594 с.

ISBN 978-617-529-524-3

У збірнику розміщено матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної
конференції «Суспільство і особистість у сучасному комунікаційному дискурсі», яка
відбулася 15 жовтня 2025 року. Коло обговорених проблем: стратегічні напрямки розвитку
теорії та практики соціальної роботи, питання соціальної політики в світі та Україні,
теоретико-методологічні і прикладні проблеми сучасної журналістики, проблеми та
перспективи психологічної науки в Україні. Для науковців, викладачів закладів вищої
освіти, а також аспірантів і студентів соціально-гуманітарних факультетів.

УДК 316.77

ISBN 978-617-529-524-3

© НУ «Запорізька політехніка», 2025

<i>Огаренко Т.Б., Савелюк Н.М.</i> ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОЇ СТИГМАТИЗАЦІЇ ЛЮДЕЙ ІЗ РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРУ.....	437
<i>Орел Ю.В.</i> ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ВАЖЛИВА ХАРАКТЕРИСТИКА СУЧАСНОЇ МОЛОДІ	440
<i>Павленко М.В., Літвінова О.В.</i> СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ГОТОВНОСТІ ЖІНОК ДО МАТЕРИНСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	443
<i>Пилипенко К.В.</i> РЕСУРСИ ТІЛА У ПОДОЛАННІ ПСИХОЕМОЦІЙНОГО НАПРУЖЕННЯ.....	447
<i>Петриковська Т.П., Стадник А.Г.</i> ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ВПЛИВУ СТРЕСОВИХ ФАКТОРІВ ВІЙНИ НА ТРИВОЖНІСТЬ, УВАГУ ТА НАВЧАЛЬНУ ДІЯЛЬНІСТЬ ШКОЛЯРІВ.....	449
<i>Пліско О.В., Бєляєва Н.Є.</i> ПСИХОЛОГІЧНА САМОДОПОМОГА ЯК КОМПОНЕНТ КАР'ЄРНОЇ КОМПЕТЕНОСТІ	452
<i>Плющик К.В.</i> ПСИХОЛОГІЧНІ МЕХАНІЗМИ ТА ФАКТОРИ ВИНИКНЕННЯ ПРОКРАСТИНАЦІЇ.....	457
<i>Скірдова А.Ф., Гайворонська Т.О.</i> ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ТА КОПІНГ- СТРАТЕГІЙ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ.....	460
<i>Співак Ю.В., Ушакова І.М.</i> ПСИХОПРОФІЛАКТИКА ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ ПРАЦІВНИКІВ ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ УКРАЇНИ.....	464
<i>Студенікіна П.В., Пилипенко К.В.</i> ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК САМООЦІНКИ ТА ХАРЧОВОЇ ПОВЕДІНКИ ЖІНОК	468
<i>Ткаліч В.О., Гайворонська Т.О.</i> СТРАТЕГІЇ ПОДОЛАННЯ СТРЕСУ ЯК ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ ОСОБИСТОСТІ.....	472

Так, можна зробити висновки, що сімейні кризи є важливим аспектом життєдіяльності кожної родини, і вони здатні значно впливати на міжособистісні стосунки в парі. Кожен тип кризи має свої особливості, що визначають, як саме він впливає на партнерів і їхні взаємодії. Важливо розуміти, що вплив кризи на відносини в сім'ї може бути як деструктивним, так і конструктивним, залежно від способів, якими пари намагаються справлятися з ситуацією.

Список використаних джерел

1. Бойко О. М. Психологічне консультування сім'ї: теорія і практика. Київ: Академвидав, 2019. 256 с.
2. Дрозд І.М. Психологічне консультування кризових родин: теоретичні засади. *Освіта і розвиток обдарованої особистості*. 2022. № 2(85). С. 95–99.
3. Зайцева Л. І. Кризові стани в сім'ї: діагностика та корекція. Одеса: Фенікс, 2022. 275 с.
4. Хейлі Д. Стратегічна сімейна терапія. Львів: Світ, 2018. 330 с.
5. Яковлева О. В. Психологічна підтримка сімей у кризових ситуаціях. Київ: Генеза, 2022. 295 с.

ОГАРЕНКО Т.Б.

*магістрантка спеціальності «Психологія»
Національний університет «Запорізька політехніка»
м. Запоріжжя, Україна*

САВЕЛЮК Н.М.

*доктор психологічних наук, професор
Національний університет «Запорізька політехніка»
м. Запоріжжя, Україна*

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОЇ СТИГМАТИЗАЦІЇ ЛЮДЕЙ ІЗ РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРУ

Вступ. Сім'ї, в яких народилась дитина з ураженнями нервової системи, на ранніх етапах її розвитку часто не знаходять власних ресурсів подолання проблем, з якими вони стикаються, і змушені кардинально змінювати стиль свого життя. Унаслідок появи дитини з порушенням відносини в середині родини, а також контакти з соціумом деформуються, сім'ї часто зазнають стигматизації, тобто навішування негативних ярликів, негативного ставлення.

Виклад основного матеріалу. Дедалі поширенішою у суспільстві є поява дітей із розладами аутистичного спектру. Такі розлади характеризуються низькою соціальною компетентністю, низьким рівнем

комунікації і особливостями поведінки та мислення. Тому особи з РАС, в силу свого стану, мають проблеми із соціалізацією. Водночас медичні конструкти інвалідності, зокрема й РАС, тривалий час нав'язували суспільству уявлення про осіб з аутизмом як про дефіцитарних та неповносправних індивідів, що поглиблювало соціальну ізоляцію їх самих та членів їхніх родин, зумовлювало щоденний стрес та депресію у членів родини, а також їх неприйняття у суспільстві.

На жаль, в сучасному світі все ще існує проблема стигматизації людей з РАС. Як би не пропагувало суспільство толерантність, але ця проблема все ще є актуальною.

Бути інакшим - це нормально: як зруйнувати стигму щодо розладів аутистичного спектра?

РАС – це не хвороба, а нейророзвиткові стани, які впливають на спосіб, у який людина сприймає навколишній світ, взаємодіє з ним та з іншими людьми. За даними ВООЗ, кожна сота людина у світі перебуває на аутистичному спектрі [1].

Проявом РАС може бути гіперфіксація, як-от обмежене коло інтересів, потреба в стабільності, підвищена чутливість до сенсорних подразників. Проте більшим бар'єром для людей з РАС можуть бути не власні особливості розвитку, а реакція суспільства, стигматизація.

Стигма – це не просто осуд.

Стигма (або стигматизація) розладів аутистичного спектра – це історично сформована і тому глибоко вкорінена система упереджень. Вона підсилюється сучасними уявленнями про «норму» і «продуктивність», які потребують перегляду. У випадку з РАС, стигма проявляється через:

- хибні переконання, що РАС – це щось «страшне» або «соціально неприйнятне»;

- несправедливі очікування, що людина має «приховати» свої особливості;

- ігнорування потреб людей із РАС у системах освіти, охорони здоров'я, зайнятості.

Такі упередження поглиблюють психічну вразливість людей з РАС і частіше спричиняють:

- депресивні та тривожні розлади;
- внутрішню стигматизацію;
- маскування (camouflaging) – свідоме і виснажливе приховування власних особливостей, щоби «вписатися» у соціальні норми.

Наслідком цього стає зниження якості життя людини з РАС, самотність, а іноді – саморуйнівні думки, особливо серед молоді.

Стигма вражає всю сім'ю.

Дослідження показали, що понад 80% батьків дітей з РАС відчують на собі стигму: як зовнішню (осуд, ізоляцію), так і внутрішню (почуття провини, сорому, страху бути «винним»).[4;7] Це має серйозні наслідки:

- погіршення психоемоційного стану батьків;
- обмеження соціального життя родини;
- відмову звернутися по допомогу або приховування діагнозу

дитини.

Як виникає стигма?

Брак знань є не єдиною причиною стигматизації РАС. Її також живлять:

- панівні культурні наративи про «норму» (і про РАС як одне з «відхилень» від неї);
- історичне сприйняття психічних розладів як «знаку небезпеки» або «непридатності до праці»;
- медійні стереотипи, де РАС зображується або як «особливий талант», або навпаки – як «соціальна трагедія».

Як подолати стигму?

Для зменшення стигматизації РАС потрібна системна, багаторівнева відповідь, до якої входять:

- нормалізація нейровідмінності;
- освітні кампанії. Методичне пояснення, що інакшість – не дефект. Важливо залучати до таких кампаній самих людей з РАС;
- адаптація середовища. Створення «дружніх до аутизму» шкіл, робочих місць, сервісів – із передбачуваним розкладом, сенсорною безпекою, персоналом, навченим розуміти РАС;
- інклюзивні мова та образи. Медіа, реклама, освіта повинні відображати реальне різноманіття людського досвіду, включно з аутизмом;
- підтримка сімей. Треба дбати про психічне здоров'я батьків та близьких дітей з РАС.

Усі мають право бути різними – суспільство має це визнати. Поняття «нейрорізноманіття» пропонує сприймати аутизм як одну з форм людської варіативності, а не патологію.

Висновки. Лише створивши суспільство, в якому різність – це цінність, а не недолік, ми зможемо зберігати та підтримувати психічне здоров'я кожного. І тоді люди з РАС зможуть не «приховуватись», а жити на повну – з урахуванням своїх потреб, сили й потенціалу.

Список використаних джерел

1. Заява ВООЗ щодо проблеми аутизму, 24 вересня 2025 р.

2. Джерело: Johnson, M.K., Smith, L.R., Chen, Y., & Williams, P.T. (2024). Early intervention outcomes in autism spectrum disorder: A longitudinal study of adaptive functioning. *Journal of Autism and Developmental Disorders*.
3. NeuroNews, № 3(139), 2023. <https://neuronews.com.ua/archive/2023/3/%28139%29/pages-5-6/zrostantnya-poshirenosti-rozladiv-autistichnogo-spektra#gsc.tab=0>
4. Bachmann C.J. et al. Internalised stigma in adults with autism: A German multi-center survey // *Psychiatry Research*. 2019. Vol. 276. P. 95-99.
5. Cassidy C., Erdal K. Assessing and addressing stigma in bipolar disorder: The impact of cause and treatment information on stigma // *Stigma and Health*. 2019. URL: <http://dx.doi.org/10.1037/sah0000181>
6. Logie C. H. et al. Adapting stigma mechanism frameworks to explore complex pathways between in-tersectional stigma and HIV-related health outcomes among women living with HIV in Canada // *Social Science & Medicine*. 2019. Vol.232, P. 129-138.
7. Patra S., Kumar Patro B. Af liate stigma among parents of children with autism in eastern India // *Asian Journal of Psychiatry*. 2019. Vol. 44. P. 45-47.
8. Танасієнко О.В. Аутизм, сім'я, суспільство: роздуми напередодні одного благодійного проєкту // *Сімейна політика в Україні: проблеми і перспективи розвитку: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції* (04 квітня 2018 р., м. Київ) / [Ред. кол. І. Г. Губеладзе та ін.] Київ, 2018. С. 166-167.

ОРЕЛ Ю. В.

*магістрантка спеціальності «Психологія»
Національний університет «Запорізька політехніка»
м. Запоріжжя, Україна*

ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ВАЖЛИВА ХАРАКТЕРИСТИКА СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

У сучасних умовах соціальної нестабільності та цифрової трансформації суспільства емоційний інтелект розглядається як один із найважливіших психологічних ресурсів молоді. Саме він визначає здатність ефективно взаємодіяти з оточенням, підтримувати внутрішню рівновагу, долати стресові ситуації та формувати здорові міжособистісні зв'язки. Молодіжний період є етапом активного пошуку ідентичності, розвитку самосвідомості й соціальної компетентності, тому формування емоційного інтелекту у цей час має особливе значення для гармонійного становлення особистості [7].

Емоційний інтелект виступає ключовим чинником соціальної адаптації, адже охоплює систему здібностей, що забезпечують розуміння й регуляцію власних і чужих емоцій. Він не зводиться лише до емоційного сприйняття, а включає цілу низку когнітивно-афективних процесів:

VI ВСЕУКРАЇНЬСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
«Суспільство і особистість у сучасному комунікаційному дискурсі»

Наукове електронне видання
Можна використовувати в локальному
та мережному режимах

**Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної
конференції
«Суспільство і особистість у сучасному
комунікаційному дискурсі»
15 жовтня 2025 р.**

Один електронний оптичний диск (DVD-ROM);
супровідна документація.
Тираж 100 прим. Зам №1077

Видавець і виготовлювач
Національний університет «Запорізька політехніка»
Україна, 69063, м. Запоріжжя, вул. Університетська, 64
Тел.: (061) 769–82–96, 220–12–14
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6952 від 22.10.2019.